

HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Taiteilijajärjestöjen yhteistyöjärjestö **Forum Artis** kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa ja toteaa seuraavaa:

Nyt suunnitellut leikkaukset ovat räikeässä ristiriidassa luovien alojen kasvupotentiaalia korostavan hallitusohjelman kanssa. Kaksi lainausta hallitusohjelmasta:

”Taiteella ja kulttuurilla on itseisarvo. Monipuolinen ja arvostettu taide- ja kulttuurielämä on sivistysvaltion tunnusmerkki. Kulttuurilla on suuri merkitys kansalaisten resilienssille, kokonaisturvallisuudelle sekä kansalliselle yhteenkuuluvuuden tunteelle. Kulttuurialan kasvu tukee koko yhteiskuntaa vahvistaen sen hyvinvointia, luovuutta ja kestävyyttä.

Luovilla aloilla sekä tapahtuma-alalla on merkittävä työllisyys- ja kasvupotentiaali.

.....

Hallitus laatii kulttuuripoliittisen selonteon. Selonteon yhteydessä hallitus toteuttaa poikki-hallinnollisen luovien alojen kasvustrategian.”

15.10. pidetään Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelman käynnistämistilaisuus alan toimijoille yhdessä OKM:n kanssa. Tällä hetkellä on vaikeaa hahmottaa, miten käynnistäminen tapahtuu, kun käytännössä koko ala elää epävarmuudessa uusien suunniteltujen leikkausten ja niiden kohdistamisen suhteen.

Leikkausten oikeutusta kyseenalaistaa vahvasti myös vaikuttavuusarvioiden puute tai vaihtoehtoisesti arvioiden ja jo nähtävissä olevien vaikutusten huomiotta jättäminen. Kulttuurialalta on jo hävinnyt työpaikkoja, korkeasti koulutetut ammattilaiset vaihtavat alaa ja nuorten ammattilaisten näkymät ovat erittäin synkkiä. Jos esimerkiksi elokuva-alan leikkaukset toteutetaan, katoaa myös muita kuin kulttuurialan töitä. Lisäksi pienet paikkakunnat, joiden elokuvateatterissa pääosa esitettävistä elokuvista on kotimaisia, voivat menettää viimeisenkin kulttuuritoimijan alueeltaan, kun yrittäjä ei enää pysty jatkamaan liiketoimintaansa.

Kulttuuriala on koronavuosista lähtien joutunut sopeuttamaan toimintaansa ja jo ennestään erittäin kustannustehokas ala saa pienellä panostuksella aikaan todella paljon. Julkinen tuki tulee aina nähdä investointina tai lainana, koska se palautuu takaisin verotuloina, hyvin usein jopa moninkertaisesti. Lisäksi on myös monilla eri mittareilla osoitettavissa taiteen ja kulttuurin merkitys mm. terveydelle,

hyvinvoinnille ja syrjäytymisen ehkäisemiselle. Kaikki asioita, jotka ovat taloudellisesti merkittäviä puhumattakaan taiteen aineettomista vaikutuksista ihmisten ja maan identiteetille ja maakuvalle.

Taiteen ja kulttuurin tärkeä merkitys on havaittu valitettavan ajankohtaiselle tarpeelle vahvistaa maanpuolustustamme. Kulttuurisesti ja elinvoimaltaan heikot alueet ovat vaarassa, jos maatamme kohtaa sotilaallinen uhka. Huoltovarmuuskeskus tunnustaa asian tärkeyden ja on julkaissut raportin ”Kulttuurialan huoltovarmuus”.

<https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/files/dbdada4d233ec4d50c5d12d651ea9d6e87447470/hvk-kulttuurialan-huoltovarmuus-raportti-20241210.pdf>

Elämme jo poikkeustilanteessa, joka alkoi koronavuosista ja jatkuu nyt kiihtyvien sotien ja sodan uhan alla. Tilannetta voisi verrata sotavuosiin 1939-1944, jolloin taiteen ja kulttuurin merkitys tunnustettiin vahvasti. Tutkimusten mukaan esimerkiksi konserttien lukumäärää lisättiin, koska ne koettiin tärkeinä yhteenkuuluvuutta vahvistavina ja normaalielämästä muistuttavina hetkinä. Myös elokuvatuotanto pyöri keskeytyksettä sotien ajan.

Surullisenakin ajankohtaisena esimerkkinä asian tiedostamisesta toimii Ukraina, joka, laskentatavasta riippuen, nostaa ensi vuoden kulttuuribudjettiaan vähintään 30% (jotkut arviot ovat jopa lähes 70%).

Forum Artis vetoaa hallitukseen, jotta se pysäyttäisi hyvin vahingollisen ja tuhoisan kierteen, jota vuodelle 2026 suunnitellut lisäleikkaukset jatkaisivat. Pyydämme, että hallitus noudattaa omaa ohjelmaansa, vahvistaa taide- ja kulttuurialan toimintaedellytyksiä ja peruu talousarvioon lisätyt leikkaukset kulttuurialalle.

Kunnioittaen 6.10.2025,

Forum Artis

Sirpa Alkunen, puheenjohtaja

Hanna Kosonen, pääsihteeri